

ทักษะการประกอบอาชีพที่สำคัญในโลกยุคใหม่ที่นักเรียนไทยควรได้รับการพัฒนา
: การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น
Important Career Skills in The Modern Age that Thai Students
should be Enhanced: A Needs Analysis

วัชรสินธุ์ เพ็งบุบผา¹
กนิษฐ์ ศรีเคลือบ²

Watcharasin Pengbubpha¹
Kanit Sriklaub²

Received: February 13, 2021 Revised: April 27, 2021 Accepted: May 11, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์ทักษะการประกอบอาชีพที่สำคัญในโลกยุคใหม่ตามมุมมองของผู้ประกอบการ และ 2) ประเมินความต้องการจำเป็นทักษะการประกอบอาชีพของนักเรียนที่ควรได้รับการพัฒนา วิธีดำเนินการวิจัยมี 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 คือ การสัมภาษณ์ผู้ประกอบการจำนวน 3 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ทักษะการประกอบอาชีพที่สำคัญในโลกยุคใหม่ โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และ ระยะที่ 2 คือ การตอบแบบสอบถามของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายชั้นปีที่ 6 จำนวน 301 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบหลายชั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามสภาพทักษะการประกอบอาชีพของนักเรียน โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการใช้สถิติบรรยาย การวิเคราะห์ดัชนีความสำคัญของลำดับความต้องการจำเป็น และการวิเคราะห์เมทริกซ์

ผลการวิจัยพบว่า

1) ผลการวิเคราะห์เนื้อหา พบว่า ทักษะการประสานงาน ทักษะการบริหารงาน ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการกระหายเรียนรู้ ทักษะการสื่อสารอย่างใส่ใจ ทักษะการคิดนวัตกรรม ทักษะการเป็นผู้ประกอบการ ทักษะการคล่องตัว ทักษะการรู้ทันเทคโนโลยี ทักษะส่วนบุคคล และประสบการณ์ในอาชีพ เป็นทักษะการประกอบอาชีพที่สำคัญในโลกยุคใหม่ตามมุมมองของผู้ประกอบการ

2) ผลการประเมินความต้องการจำเป็นโดยการวิเคราะห์ค่าดัชนี $PNI_{modified}$ พบว่า รายการประเมินที่มีค่าสูงที่สุด คือ ประสบการณ์ในอาชีพ (.501) รองลงมา คือ ทักษะการคิดนวัตกรรม (.489) และ ทักษะการคล่องตัว (.462) ตามลำดับ

3) ผลการวิเคราะห์เมทริกซ์ พบว่า ประสบการณ์ในอาชีพ ทักษะการคิดนวัตกรรม ทักษะการคล่องตัว ทักษะการแก้ปัญหา และทักษะการบริหารงาน เป็นทักษะที่นักเรียนควรได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วนมากที่สุด

คำสำคัญ: การประเมินความต้องการจำเป็น ทักษะการประกอบอาชีพ

^{1, 2} คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Faculty of Education Chulalongkorn University

¹ Corresponding author. Email: watcharasin.educhula@gmail.com

Abstract

This research aimed to 1) analyze important career skills in the modern age from an entrepreneur's perspective. 2) Assess the needs for enhancing career skills of students. There were two phases of the research method. 1) The samples were 3 entrepreneurs. The method of purposive sampling. The research instrument used interview about important career skills in the modern age. The data was analyzed by content analysis. 2) The samples were 301 students in grade 12 from high school in Chonburi. The method of sampling using in the research was Multi-Stage Stratified Random Sampling . The research instrument used for this study was a survey questionnaire about the career skills of students. The data were analyzed via descriptive statistics, setting priority in terms of needs using Modified Priority Needs Index and Matrix analysis.

The findings of the study were as follow:

1) The content analysis found coordination skills, managerial skill, problem solving skill, learning maniac skills, mindful communication skills, innovative thinking skills, entrepreneurial skills, agility skill, technological skills, personal skills and career experience were the important skills in the modern age from an entrepreneur's perspective.

2) The result of the needs assessment from PNI_{modified} average highest was the career experience (.501) followed by innovative thinking skill (.489) , and agility skill (.462) respectively.

3) The Matrix analysis found that career experience, innovative thinking skills, agility skill, problem solving skill and managerial skill were the skills that students need to improve urgently.

Keywords: Needs assessment, Career skills

บทนำ

การจัดการศึกษาควรออกแบบให้บุคคลได้รับการพัฒนาตามความสามารถและความพร้อมของแต่ละบุคคล เพื่อให้บุคคลมีความรู้ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ในสังคม รวมทั้งมีทักษะและสมรรถนะในการทำงาน อันนำไปสู่การประกอบอาชีพตามความถนัดและความสนใจ สอดคล้องตามความต้องการของตลาดงาน การพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561)ซึ่งการที่บุคคลจะมีทักษะและสมรรถนะสอดคล้องกับความต้องการของตลาดงาน การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศนั้น ต้องมีการผลิตและพัฒนาบุคคลด้วยการวางรากฐานทางทักษะการประกอบอาชีพให้บุคคลมีความรู้และทักษะพื้นฐานด้านการประกอบอาชีพ ค่านิยมการเรียนรู้เพื่อการมีงานทำ โดยพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ด้านการประกอบอาชีพในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ส่งเสริมทักษะด้านการประกอบอาชีพ ทักษะการทำงาน รวมถึงส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระแก่นักเรียน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

ทักษะการประกอบอาชีพ (Career skills) หมายถึง ความรู้ ความสามารถ และทักษะของบุคคลที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาอาชีพ (Akkermans et al., 2013) ซึ่งการพัฒนาให้บุคคลเกิดทักษะการประกอบอาชีพถือว่ามีผลอย่างยิ่งต่อโลกของการทำงาน เพราะจะทำให้บุคคลสามารถปฏิบัติงานได้ในบริบทที่หลากหลาย (Welch et al., 2017) รับมือกับปัญหาในการทำงาน ได้รับโอกาสในการปฏิบัติงานต่าง ๆ มีศักยภาพในการประกอบอาชีพ และประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ (Akkermans et al., 2018; Ali & Marwan, 2019; Suhairom et al., 2019) โดยงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับทักษะการประกอบอาชีพพบว่าทักษะการประกอบอาชีพมีการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยที่เปลี่ยนไป (Welch et al., 2017; Cruzvergara, 2018; สรเดช เลิศวัฒนาวณิช, 2560) แต่ปัจจุบันพบว่ายังไม่มีสารสนเทศที่หลากหลายเกี่ยวกับทักษะการประกอบอาชีพที่นักเรียนควรมีในอนาคต ดังนั้น จึงมีความจำเป็นในการศึกษารูปแบบ โครงสร้าง หรือปัจจัยที่ส่งเสริมการเตรียมความพร้อมด้านทักษะการประกอบอาชีพแก่นักเรียน เพื่อให้มีรูปแบบองค์ความรู้สำหรับการเตรียมความพร้อมด้านทักษะการประกอบอาชีพในอนาคต (มาลัย ทองสิมา, วรณฉวีร์ บุญคุ้ม และ นรินทร์ สังข์รักษา, 2562)

ประเทศไทยมีตัวอย่างงานวิจัยทางการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการประกอบอาชีพแก่นักเรียน เช่น กัญญภัทร จำปาทอง และคณะ (2559) กัญญาณัฐ ปุณา และคณะ (2562) มาลัย ทองสิมา และคณะ (2562) แต่ยังไม่ปรากฏถึงการศึกษาการพัฒนาทักษะการประกอบอาชีพแก่นักเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงาน การพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ ตามนโยบายแนวทางการจัดการศึกษา ซึ่งเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกถือว่าเป็นพื้นที่ต้นแบบในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561) อีกทั้ง ทักษะการประกอบอาชีพอยู่ในสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้การทำงาน อาชีพตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มุ่งพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ มีความสามารถ และมีทักษะการทำงาน เห็นแนวทางการประกอบอาชีพและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) ซึ่งสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้การทำงาน อาชีพในปัจจุบันยังเป็นหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แสดงให้เห็นว่าทักษะการประกอบอาชีพที่อยู่ในสาระและมาตรฐานการเรียนรู้การทำงานอาชีพในปัจจุบันอาจจะไม่สอดคล้องต่อสถานการณ์ปัจจุบันและอนาคต จึงมีความจำเป็นต้องวิเคราะห์หาแนวทางพัฒนากิจกรรมหรือการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการประกอบอาชีพให้มีความสอดคล้องกับทักษะการประกอบอาชีพที่จำเป็นในอนาคตว่าจะต้องเป็นอย่างไร (กัญญภัทร จำปาทอง, อุทุมพร อินทจักร์ และ นลินรัตน์ รักกุศล, 2559)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความต้องการจำเป็นในการศึกษาทักษะการประกอบอาชีพที่สำคัญในโลกยุคใหม่ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยที่เปลี่ยนไป เช่น เน้นเทคโนโลยีดิจิทัล เน้นการเป็นผู้ประกอบการ ฯลฯ และคาดว่าจะมีความต้องการทักษะที่เน้นการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในการทำงานร่วมกัน เพื่อนำเสนอแนวทางการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมและพัฒนาทักษะการประกอบอาชีพในอนาคตแก่นักเรียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวิเคราะห์ทักษะการประกอบอาชีพที่สำคัญในโลกยุคใหม่ตามมุมมองของผู้ประกอบการ
2. เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นทักษะการประกอบอาชีพของนักเรียนที่ควรได้รับการพัฒนา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์ทักษะการประกอบอาชีพที่สำคัญในโลกยุคใหม่ตามมุมมองของผู้ประกอบการ และ 2) ประเมินความต้องการจำเป็นทักษะการประกอบอาชีพของนักเรียนที่ควรได้รับการพัฒนา โดยแบ่งวิธีดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การวิเคราะห์ทักษะการประกอบอาชีพที่สำคัญในโลกยุคใหม่ตามมุมมองของผู้ประกอบการ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้เชี่ยวชาญในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับทักษะการประกอบอาชีพที่สำคัญในโลกยุคใหม่ที่ประกอบอาชีพอยู่ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกที่เป็นพื้นที่ต้นแบบในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561) จำนวน 3 ท่าน โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งมีเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

เกณฑ์สถานประกอบการที่ทำงาน

1) เป็นสถานประกอบการที่ดำเนินธุรกิจอยู่ในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ได้แก่ จังหวัดชลบุรี

เกณฑ์ประสบการณ์ในการทำงาน

1) มีประสบการณ์ในการทำงานไม่น้อยกว่า 15 ปี และ

2) มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งหัวหน้าแผนก/ฝ่าย/กลุ่ม/สำนัก/สาย ไม่น้อยกว่า 5 ปี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยติดต่อไปยังสถานประกอบการเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ โดยติดต่อกับผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการทำวิจัย ซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย ดำเนินการเก็บข้อมูล และบันทึกข้อมูลที่ได้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์จำนวน 1 ฉบับ คือ แบบสัมภาษณ์ทักษะการประกอบอาชีพที่สำคัญในโลกยุคใหม่

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตามประเด็นการศึกษาและการตีความตามที่ระบุไว้ในวัตถุประสงค์การวิจัย แล้วนำเสนอออกมาในลักษณะของข้อความบรรยาย

ระยะที่ 2 การประเมินความต้องการจำเป็นทักษะการประกอบอาชีพของนักเรียนที่ควรได้รับการพัฒนา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดชลบุรี จำนวน 301 คน ซึ่งได้มาจากสุ่มแบบหลายขั้นตอน โดยขั้นแรกสุ่มสหวิทยาเขตโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่มให้ได้ 2 สหวิทยาเขต ขั้นที่สองสุ่มขนาดโรงเรียนในแต่ละ

สหวิทยาเขตโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามขนาดโรงเรียน ได้แก่ ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ ขนาดใหญ่พิเศษ ให้ได้ขนาดโรงเรียนละ 2 โรงเรียน แล้วจึงสุ่มนักเรียนในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจากนักเรียนทั้งหมดที่มี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยติดต่อไปยังสถานศึกษาเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลนักเรียนด้วยการทำแบบสอบถามแบบออนไลน์ โดยติดต่อกับครูผู้สอนและนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาการงานอาชีพระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่เป็นตัวอย่างการวิจัย ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย ดำเนินการเก็บข้อมูล และบันทึกข้อมูลที่ได้รับ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ คือ แบบสอบถามสภาพทักษะการประกอบอาชีพของนักเรียน มีรายละเอียดดังนี้

แบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะการประกอบอาชีพของนักเรียน ประกอบด้วยเนื้อหา 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักเรียนมัธยมศึกษา ได้แก่ 1) เพศของนักเรียน 2) ขนาดสถานศึกษาของนักเรียน 3) แผนการเรียนที่เน้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตอนที่ 2 สภาพที่เป็นอยู่เกี่ยวกับทักษะการประกอบอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษา โดยมีลักษณะเป็นมาตรวัดแบบประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale)

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของตัวอย่างวิจัย ส่วนการวิเคราะห์ความแตกต่างของสภาพที่เป็นอยู่กับสภาพที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับทักษะการประกอบอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษาใช้สูตร Modified Priority Needs Index ($PNI_{modified}$) ซึ่งมีค่าเท่ากับ $(I - D)/D$ เมื่อ I (Important) หมายถึง ระดับความคาดหวังที่ต้องการให้เกิด และ D (Degree of success) หมายถึง ระดับสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน ส่วนการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นใช้การเรียงค่าดัชนี $PNI_{modified}$ จากมากไปน้อย และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพที่เป็นอยู่กับสภาพที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับทักษะการประกอบอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษาใช้สูตรการวิเคราะห์เมทริกซ์ (Matrix Analysis) เพื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพที่เป็นอยู่กับสภาพที่ควรจะเป็น โดยใช้จุดแบ่งเป็นค่าเฉลี่ยของคะแนนที่กำหนด หรือเกณฑ์ที่เห็นว่าเหมาะสมที่จะเป็นจุดตัด (cut-off score)

ผลการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์ทักษะการประกอบอาชีพที่สำคัญในโลกยุคใหม่ตามมุมมองของผู้ประกอบการ และ 2) ประเมินความต้องการจำเป็นทักษะการประกอบอาชีพของนักเรียนที่ควรได้รับการพัฒนา โดยนำเสนอผลการวิจัยออกแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ทักษะการประกอบอาชีพที่สำคัญในโลกยุคใหม่ตามมุมมองของผู้ประกอบการ

ตอนที่ 2 การประเมินความต้องการจำเป็นทักษะการประกอบอาชีพของนักเรียนที่ควรได้รับการพัฒนา

ตอนที่ 1 ทักษะการประกอบอาชีพที่สำคัญในโลกยุคใหม่ตามมุมมองของผู้ประกอบการ

1) ผลการสังเคราะห์การสัมภาษณ์ทักษะการประกอบอาชีพที่สำคัญในโลกยุคใหม่ตามมุมมองของผู้ประกอบการ พบว่า ทักษะการประกอบอาชีพที่สำคัญในโลกยุคใหม่ตามมุมมองของผู้ประกอบการ สามารถจำแนกความถี่ได้ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าแสดงควมถี่ของทักษะการประกอบอาชีพที่สำคัญในโลกยุคใหม่ตามมุมมองของผู้ประกอบการ

ทักษะการประกอบอาชีพที่สำคัญในโลกยุคใหม่ตามมุมมองของผู้ประกอบการ	ผู้ประกอบการ			
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม
1) ทักษะการประสานงาน	✓	✓	✓	3
2) ทักษะการบริหารงาน	✓	✓	✓	3
3) ทักษะการแก้ปัญหา	✓	✓	✓	3
4) ทักษะการกระหายเรียนรู้	✓	✓	✓	3
5) ทักษะการสื่อสารอย่างใส่ใจ	✓		✓	2
6) ทักษะการคิดนวัตกรรม	✓	✓	✓	3
7) ทักษะการเป็นผู้ประกอบการ	✓	✓		2
ทักษะการประกอบอาชีพที่สำคัญในโลกยุคใหม่ตามมุมมองของผู้ประกอบการ	ผู้ประกอบการ			
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม
8) ทักษะการคล่องตัว	✓	✓	✓	3
9) ทักษะการรู้ทันเทคโนโลยี	✓	✓	✓	3
10) ทักษะส่วนบุคคล	✓	✓	✓	3
11) ประสบการณ์ในอาชีพ	✓	✓		2

2) จากการวิเคราะห์ทักษะการประกอบอาชีพที่สำคัญในโลกยุคใหม่ตามมุมมองของผู้ประกอบการ พบว่า ทักษะการประกอบอาชีพที่สำคัญในโลกยุคใหม่ตามมุมมองของผู้ประกอบการ ประกอบด้วย 11 ทักษะ ได้แก่

- 1) ทักษะการประสานงาน หมายถึง ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีคุณธรรม
- 2) ทักษะการบริหารงาน หมายถึง ทักษะการจัดการงานให้สำเร็จบรรลุเป้าหมาย
- 3) ทักษะการแก้ปัญหา หมายถึง ทักษะการคิดหาวิธีแก้ปัญหาของตนเองให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีคุณธรรม
- 4) ทักษะการกระหายเรียนรู้ หมายถึง ทักษะที่การแสวงหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตนเอง
- 5) ทักษะการสื่อสารอย่างใส่ใจ หมายถึง ทักษะการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างบุคคลด้วยการฟัง พูด และถาม ที่ยึดไม่ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง
- 6) ทักษะการคิดนวัตกรรม หมายถึง ทักษะการทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความคิดที่สร้างสรรค์ คิดคลอง คิดถี่ถ้วน และคิดวิเคราะห์
- 7) ทักษะการเป็นผู้ประกอบการ หมายถึง ทักษะการทำให้ตนเองสำเร็จในสิ่งที่ตั้งใจไว้ มีทัศนคติที่ดีต่อความสำเร็จของตนเอง และเรียนรู้ในความไม่สำเร็จของตนเอง
- 8) ทักษะการคล่องตัว หมายถึง ทักษะการรับรู้และปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ และทำงานอย่างรวดเร็ว
- 9) ทักษะการรู้ทันเทคโนโลยี หมายถึง ทักษะการนำเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประโยชน์ และการเข้าถึงเทคโนโลยีใหม่ ๆ
- 10) ทักษะส่วนบุคคล หมายถึง ทักษะการดำรงชีวิตของตนเอง และดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่น
- 11) ประสบการณ์ในอาชีพ หมายถึง การได้ปฏิบัติกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ

ตอนที่ 2 การประเมินความต้องการจำเป็นทักษะการประกอบอาชีพของนักเรียนที่ควรได้รับการพัฒนา

1) ผลการวิเคราะห์สถิติเบื้องต้นเกี่ยวกับจำนวนภูมิหลังของตัวอย่างวิจัยนักเรียนมัธยมศึกษา พบว่า เป็นเพศหญิง 183 คน (ร้อยละ 60.8) และเพศชาย 118 คน (ร้อยละ 39.2) พิจารณาขนาดสถานศึกษาของนักเรียนเป็นขนาดกลาง 28 คน (ร้อยละ 9.30) ขนาดใหญ่ 103 คน (ร้อยละ 34.22) และขนาดใหญ่พิเศษ 170 คน (ร้อยละ 56.48) และเมื่อพิจารณาสายการเรียน พบว่า เป็นสายการเรียนเน้นวิทยาศาสตร์ 184 คน (ร้อยละ 61.13) และเป็นสายการเรียนเน้นภาษาศาสตร์ 117 คน (ร้อยละ 38.87) ตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนภูมิหลังของตัวอย่างวิจัยนักเรียนมัธยมศึกษา

ภูมิหลัง	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
หญิง	183	60.8
ชาย	118	39.2
ขนาดสถานศึกษา		
กลาง	28	9.30
ใหญ่	103	34.22
ใหญ่พิเศษ	170	56.48
สายการเรียน		
เน้นวิทยาศาสตร์	184	61.13
เน้นภาษาศาสตร์	117	38.87

2) ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับทักษะการประกอบอาชีพของตัวอย่างวิจัยนักเรียนมัธยมศึกษา พบว่า พิสัยของดัชนีความต้องการจำเป็นมีค่าอยู่ระหว่าง 0.318 ถึง 0.501 เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็นรายด้านของตัวอย่างวิจัย พบว่า ประสบการณ์ในอาชีพ มีค่า $PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.501 ซึ่งสูงที่สุด รองลงมาเป็นที่ทักษะการคิดนวัตกรรม มีค่า $PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.489 ส่วนทักษะการประสานงาน มีค่า $PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.318 ซึ่งน้อยที่สุด ตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับทักษะการประกอบอาชีพของตัวอย่างวิจัยนักเรียนมัธยมศึกษา

ตัวแปรวิจัย	สภาพที่เป็นอยู่จริง		$PNI_{modified}$	ลำดับ
	mean	sd		
ประสบการณ์ในอาชีพ	3.33	1.13	0.501	1
- ฉันทศึกษาแนวทางการได้ประกอบอาชีพในตลาดงานที่ตนเองสนใจ				
- ฉันทสร้างทักษะการประกอบอาชีพด้วยการฝึกประสบการณ์จำลองอาชีพ				

ตัวแปรวิจัย	สภาพที่เป็นอยู่จริง		PNI _{modified}	ลำดับ
	mean	sd		
ทักษะการคิดนวัตกรรม	3.36	0.89	0.489	2
<ul style="list-style-type: none"> - ฉันทำในสิ่งที่แปลกใหม่หรือแตกต่างไปจากเดิม - ฉันทแสดงความคิดเห็นได้หลากหลายต่อสิ่ง ๆ หนึ่งอย่างรวดเร็ว - ฉันทแสดงความคิดเห็นต่อสิ่งต่าง ๆ ในประเด็นที่ผู้อื่นคิดหรือคาดการณ์ไม่ถึง - ฉันทแสดงความคิดเห็นต่อสิ่ง ๆ หนึ่งด้วยมุมมองที่หลากหลาย - ฉันทจับประเด็น เชื่อมโยง และตั้งคำถามกับสิ่งต่าง ๆ - ฉันททำสิ่งต่าง ๆ ตามข้อมูล ตรรกะ และเหตุผล 				
ทักษะการคล่องตัว	3.42	0.89	0.462	3
<ul style="list-style-type: none"> - ฉันทแก้ไขจุดบกพร่องของตนเองเพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่ได้ในสถานการณ์ต่าง ๆ - ฉันทลดขั้นตอนการทำงานที่ไม่จำเป็นหรือไม่สำคัญออกจากการทำงาน - ฉันทลงมือปฏิบัติงานทันทีที่ได้รับมอบหมายให้ทำงาน 				
ทักษะการแก้ปัญหา	3.52	0.87	0.420	4
<ul style="list-style-type: none"> - ฉันทวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเอง - ฉันทสร้างทางเลือกไว้หลาย ๆ ทางเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเอง - ฉันทเลือกวิธีการที่เป็นประโยชน์สูงสุดกับทุกฝ่ายในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเอง - ฉันทเตรียมวิธีการจัดปัญหาที่คาดการณ์ว่าจะเกิดขึ้นกับตนเองในอนาคต - ฉันทจัดลำดับปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองว่าปัญหาไหนต้องแก้ไขก่อนและหลัง 				
ทักษะการบริหารงาน	3.56	0.94	0.406	5
<ul style="list-style-type: none"> - ฉันทวางแผนการทำงานก่อนเริ่มงาน - ฉันททำงานตามแผนการที่กำหนด - ฉันทวิเคราะห์ผลลัพธ์การทำงานหลังงานเสร็จ - ฉันทส่งงานตรงเวลาหรือก่อนเวลาที่กำหนด - ฉันทไม่ละทิ้งงานเมื่อพบอุปสรรคในการทำงาน 				
ทักษะการรู้ทันเทคโนโลยี	3.63	1.00	0.378	6
<ul style="list-style-type: none"> - ฉันทนำเทคโนโลยีมาอำนวยความสะดวกในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน 				

ตัวแปรวิจัย	สภาพที่เป็นอยู่จริง		PNI _{modified}	ลำดับ
	mean	sd		
<ul style="list-style-type: none"> - ฉันติดตามความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน - ฉันศึกษาหลักการใช้งานเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน 				
ทักษะการกระหายเรียนรู้	3.63	0.87	0.377	7
<ul style="list-style-type: none"> - ฉันสืบค้นข้อมูลต่าง ๆ จากแหล่งข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง - ฉันสืบค้นข้อมูลต่าง ๆ จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย - ฉันสืบค้นข้อมูลต่าง ๆ ที่ตนเองสนใจหรือไม่เคยรู้ - ฉันกลับมาสืบค้นข้อมูลในเรื่องต่าง ๆ ที่ตนเองเคยรู้อยู่แล้วให้รู้ดียิ่งขึ้น 				
ทักษะส่วนบุคคล	3.64	0.93	0.374	8
<ul style="list-style-type: none"> - ฉันหลีกเลี่ยงการทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง - ฉันใช้พลังงานหรือทรัพยากรอย่างคุ้มค่า - ฉันแสดงความคิดเห็นเชิงบวกต่อสิ่งต่าง ๆ - ฉันวางแผนทางการเงินของตนเอง - ฉันติดตามข่าวสารการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นบนโลก - ฉันคาดการณ์อารมณ์ความรู้สึกของผู้อื่น - ฉันเปิดรับมุมมองของผู้อื่นโดยที่ฉันไม่มีมุมมองของตนเองเป็นหลัก 				
ทักษะการสื่อสารอย่างใส่ใจ	3.66	0.91	0.365	9
<ul style="list-style-type: none"> - ฉันพูดจาชัดเจน เข้าใจง่าย และเหมาะสมกับผู้ร่วมสนทนา - ฉันฟังและไม่ขัดจังหวะผู้ร่วมสนทนาในระหว่างสนทนา - ฉันรับฟังผู้ร่วมสนทนาด้วยการเข้าใจอารมณ์ความรู้สึกของเขา - ฉันพูดโต้ตอบกับผู้ร่วมสนทนาด้วยการเข้าใจอารมณ์ความรู้สึกของเขา - ฉันถามคำถามปลายเปิดกับผู้ร่วมสนทนาเมื่อมีข้อสงสัยอย่างรู้กาลเทศะ 				
ทักษะการเป็นผู้ประกอบการ	3.67	0.91	0.362	10
<ul style="list-style-type: none"> - ฉันกำหนดเป้าหมายในการทำสิ่งต่าง ๆ - ฉันลงมือทำตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ - ฉันสร้างวิธีการที่หลากหลายในการทำเป้าหมายให้สำเร็จ - ฉันชื่นชมตนเองเมื่อทำตามเป้าหมายที่กำหนดไว้สำเร็จ 				

ตัวแปรวิจัย	สภาพที่เป็นอยู่จริง		PNI _{modified}	ลำดับ
	mean	sd		
- ฉันทำความผิดพลาดในการทำสิ่งต่าง ๆ มาเป็นข้อคิดหรือบทเรียน				
ทักษะการประสานงาน	3.79	0.84	0.318	11
- ฉันทึ่ง พูด ถามและแสดงความคิดเห็นกับผู้ทำงานร่วมกัน - ฉันทและผู้ทำงานร่วมกันแบ่งงานในการทำงาน - ฉันทสร้างผลงานสำเร็จตามข้อตกลงที่กำหนดไว้กับผู้ทำงานร่วมกัน - ฉันทพูดคุยกับผู้ทำงานร่วมกันว่าตนเองมีความเต็มใจในการช่วยเหลืองานของเขา - ฉันทปฏิบัติตนต่อผู้ทำงานร่วมกันอย่างตรงไปตรงมาทั้งต่อหน้าและลับหลัง				

3) ผลการการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพที่ควรจะเป็นและสภาพที่เป็นอยู่จริงเกี่ยวกับทักษะการประกอบอาชีพของตัวอย่างวิจัยนักเรียนมัธยมศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์เมทริกซ์ (Matrix Analysis) เมื่อพิจารณาจุดตัดที่ 3.56 ซึ่งได้มาจากค่าเฉลี่ยของคะแนนสภาพที่เป็นอยู่จริง และ 2.45 ซึ่งเป็นสภาพที่คาดหวังที่ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นจุดตัดที่เหมาะสม พบว่า ทักษะที่ดีเกินคาด ได้แก่ ทักษะการรู้ทันเทคโนโลยี ทักษะการกระจายเรียนรู้ ทักษะส่วนบุคคล ทักษะการสื่อสารอย่างใส่ใจ ทักษะการเป็นผู้ประกอบการ และ ทักษะการประสานงาน ส่วนทักษะที่ต้องปรับปรุงเร่งด่วน ได้แก่ ประสบการณ์ในอาชีพ ทักษะการคิดนวัตกรรม ทักษะการคล่องตัว ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการบริหารงาน ตามรายละเอียดดังภาพที่ 1

3.56	ทักษะที่สูงกว่าเกณฑ์	ทักษะที่ดีเกินคาด ทักษะการรู้ทันเทคโนโลยี (3.63) ทักษะการกระจายเรียนรู้ (3.63) ทักษะส่วนบุคคล (3.64) ทักษะการสื่อสารอย่างใส่ใจ (3.66) ทักษะการเป็นผู้ประกอบการ (3.67) ทักษะการประสานงาน (3.79)
	ทักษะที่ต้องปรับปรุง แต่ไม่เร่งด่วน	ทักษะที่ต้องปรับปรุงเร่งด่วน ประสบการณ์ในอาชีพ (3.33) ทักษะการคิดนวัตกรรม (3.36) ทักษะคล่องตัว (3.42) ทักษะการแก้ปัญหา (3.52) ทักษะการบริหารงาน (3.56)

2.45

ภาพที่ 1 เมทริกซ์ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพที่ควรจะเป็นและสภาพที่เป็นอยู่จริงเกี่ยวกับทักษะการประกอบอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษา

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยทักษะการประกอบอาชีพที่สำคัญในโลกยุคใหม่ที่นักเรียนไทยควรได้รับการพัฒนาสรุปได้ดังนี้

1) ผลการวิเคราะห์ทักษะการประกอบอาชีพที่สำคัญในโลกยุคใหม่ตามมุมมองของผู้ประกอบการ จากตัวอย่างผู้ประกอบการพบว่ามี 11 ทักษะ ได้แก่ ทักษะการประสานงาน ทักษะการบริหารงาน ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการกระหายเรียนรู้ ทักษะการสื่อสารอย่างใส่ใจ ทักษะการคิดนวัตกรรม ทักษะการเป็นผู้ประกอบการ ทักษะการคล่องตัว ทักษะการรู้ทันเทคโนโลยี ทักษะส่วนบุคคล และประสบการณ์ในอาชีพ เป็นทักษะที่สำคัญในโลกยุคใหม่

2) ผลการวิเคราะห์ลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นของนักเรียนเกี่ยวกับทักษะการประกอบอาชีพ โดยใช้ดัชนีความแตกต่าง PNI_{modified} จากตัวอย่างนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า ทักษะที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูงสุด 5 ลำดับแรก ได้แก่ ประสบการณ์ในอาชีพ ทักษะการคิดนวัตกรรม ทักษะการคล่องตัว ทักษะการแก้ปัญหา และ ทักษะการบริหารงาน ตามลำดับ

3) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพที่ควรจะเป็นและสภาพที่เป็นอยู่จริงเกี่ยวกับทักษะการประกอบอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษาโดยใช้การวิเคราะห์เมทริกซ์ (Matrix Analysis) จากตัวอย่างนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า ทักษะที่ตีเกินคาด ได้แก่ ทักษะการรู้ทันเทคโนโลยี ทักษะการกระหายเรียนรู้ ทักษะส่วนบุคคล ทักษะการสื่อสารอย่างใส่ใจ ทักษะการเป็นผู้ประกอบการ และ ทักษะการประสานงาน แสดงว่านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีระดับทักษะทั้ง 6 ทักษะอยู่ในระดับที่ถือว่าดีเกินกว่าที่คาดหวังไว้ สำหรับทักษะที่ต้องปรับปรุงเร่งด่วนซึ่งเป็นทักษะที่คาดหวังว่านักเรียนควรมี แต่สภาพปัจจุบันนักเรียนมีระดับทักษะเหล่านี้อยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง ได้แก่ ประสบการณ์ในอาชีพ ทักษะการคิดนวัตกรรม ทักษะการคล่องตัว ทักษะการแก้ปัญหา และทักษะการบริหารงาน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลที่ได้จากการวิจัยทักษะการประกอบอาชีพที่สำคัญในโลกยุคใหม่ที่นักเรียนไทยควรได้รับการพัฒนา พบว่า ในมุมมองของผู้ประกอบการเห็นว่าทักษะการประสานงาน ทักษะการบริหารงาน ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการกระหายเรียนรู้ ทักษะการสื่อสารอย่างใส่ใจ ทักษะการคิดนวัตกรรม ทักษะการเป็นผู้ประกอบการ ทักษะการคล่องตัว ทักษะการรู้ทันเทคโนโลยี ทักษะส่วนบุคคล และประสบการณ์ในอาชีพ เป็นทักษะที่สำคัญในโลกยุคใหม่ที่ตลาดงานต้องการ

เมื่อนำทักษะการประกอบอาชีพที่สำคัญในโลกยุคใหม่ตามมุมมองของผู้ประกอบการมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพที่ควรจะเป็นและสภาพที่เป็นอยู่จริง และกำหนดความต้องการจำเป็นโดยจัดเรียงลำดับความสำคัญ ปรากฏว่า 5 ทักษะแรกที่นักเรียนมีความต้องการจำเป็น คือ ประสบการณ์ในอาชีพ ทักษะการคิดนวัตกรรม ทักษะการคล่องตัว ทักษะการแก้ปัญหา และทักษะการบริหารงาน ซึ่งทั้ง 5 ทักษะเหล่านี้จะต้องมีการปรับปรุงเร่งด่วนในการส่งเสริมให้เกิดขึ้นกับนักเรียนเพื่อให้ตอบสนองความต้องการของผู้ประกอบการในตลาดงาน ซึ่งสอดคล้องกับการจัดการศึกษาที่ระบุว่าต้องพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ด้านการประกอบอาชีพในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ส่งเสริมทักษะด้านการประกอบอาชีพ ทักษะการทำงาน รวมถึงส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระแก่นักเรียน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการทำวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า ประสบการณ์ในอาชีพ ทักษะการคิดนวัตกรรม ทักษะการคล่องตัว ทักษะการแก้ปัญหา และทักษะการบริหารงานเป็นทักษะที่ต้องได้รับการส่งเสริมอย่างเร่งด่วน ดังนั้น ควรพัฒนาหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนแก่นักเรียนให้เกิดประสบการณ์ในอาชีพ ทักษะการคิดนวัตกรรม ทักษะการคล่องตัว ทักษะการแก้ปัญหา และทักษะการบริหารงาน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

สภาพทักษะการประกอบอาชีพมีการเปลี่ยนแปลงตามเวลาและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ดังนั้น ควรมีการศึกษาทักษะการประกอบอาชีพอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้ได้ทักษะการประกอบอาชีพที่สอดคล้องต่อตลาดงาน

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์จากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กัญญภัทร จำปาทอง, อุทุมพร อินทจักร์ และ นลินรัตน์ รักกุศล. (2559). แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ของเยาวชนเรื่องทักษะอาชีพผ่านสื่อโทรทัศน์ ในศตวรรษที่ 21. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย, 6(3), 69-79.
- กัญญาณัฐ ปูนา, พูนชัย ยาวีราช และ ไพโรภ รัตนชูวงศ์. (2562). ข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารจัดการการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาพื้นที่พิเศษจังหวัดเชียงราย. วารสารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 12(1), 123-134.
- มาลัย ทองสีมา, วรณวีร์ บุญคุ้ม และ นรินทร์ สังข์รักษา. (2562). การพัฒนายุทธศาสตร์การเตรียมความพร้อมด้านทักษะอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดนครปฐมเพื่อรองรับสังคมไทย 4.0. วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 6(2), 19-48.
- สรเดช เลิศวัฒนาวณิช. (2560). การพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพและคุณลักษณะในการประกอบอาชีพสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี 2560-2579.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560ก). แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

- Akkermans, J., Brenninkmeijer, V., Huibers, M., & Blonk, R. W. (2013). Competencies for the contemporary career: Development and preliminary validation of the Career Competencies Questionnaire. *Journal of Career Development, 40*(3), 245-267. <https://doi.org/10.1177/0894845312467501>.
- Akkermans, J., Paradniké, K., Van der Heijden, B. I., & De Vos, A. (2018). The best of both worlds: the role of career adaptability and career competencies in students' well-being and performance. *Frontiers in psychology, 9*, 1-13. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2018.01678>
- Ali, A., & Marwan, H. (2019). Exploring Career Management Competencies in Work Based Learning (WBL) Implementation. *Journal of Technical Education and Training, 11*(1), 159-166.
- Cruzvergara, C. Y., Testani, J. A., & Smith, K. K. (2018). Leadership competency expectations of employers and the expanding mission of career centers. *New directions for student leadership, 2018*(157), 27-37. <https://doi.org/10.1002/yd.20277>
- Suhairom, N., Musta'amal, A. H., Amin, N. F. M., Kamin, Y., & Wahid, N. H. A. (2019). Quality culinary workforce competencies for sustainable career development among culinary professionals. *International Journal of Hospitality Management, 81*, 205-220. <https://doi.org/10.1016/j.ijhm.2019.04.010>
- Welch, M. J., Abulhab, A., & Therriault, S. B. (2017). *College and career readiness in Boston: Understanding and tracking competencies and indicators*. American Institutes for Research, College and Career Readiness and Success Center.